

Danske substantiviske suffiksdannelser modelleret efter tilsvarende prædikat- og argumentstrukturer¹

Af Janusz Stopyra (Wrocław Universitet)

1. Det „sproglige verdensbillede“, som især kan betragtes i forbindelse med afledninger

Det er især orddannelsesprodukter, i hvilke en nations tænkemåde, det såkaldte 'sproglige verdensbillede' afspejler sig. Det er den måde, på hvilken en sprognation kigger på verden, kategoriserer og nævner den, afhængig af sine egne prioriteter og behov. Dette er noget forskelligt fra problemet med det sproglige tegn, og især at det afspejler den ydersproglige realitet. Ved at opstille det sproglige verdensbillede spørger vi os nemlig først og fremmest om kategorisering, dvs. om hvad der afspejler sig i sproget og hvilke elementer der ikke afspejler sig og hvis man så tager dette i betragtning, kan man opstille en nations sproglige verdensbillede (sml. teorien af Walter Porzig 1950). Vigtigst for denne opgave er spørgsmålet, hvordan, eller ved hjælp af hvilke sprogelementer, de ydersproglige elementer gengives. Dette forudsætter et onomasiologisk synspunkt.

Et sådant verdensbillede kan skaffes fra de i litteratur til orddannelse hyppige onomasiologiske kategorier for nomen (agentis, patientis, instrumenti osv.), verbum (dicendi, skribendi osv.) og adjektivum (kvalitativ, kvantitativ osv.). På den ene side kan man sige, enkelte ord udgør ordfelter, de største forskelle mellem to sprog lader sig optegne ved hjælp af tilstedeværende eller fraværende leksemer eller ved hjælp af dobbelte betegnelser for et fænomen i det ene sprog og en enkelt betegnelse i det andet. De største forskelle mellem to sprog kan ganske vist betragtes på simplicia, fx dansk *finger* og *tær* (polsk kun *palce*), men også ved hjælp af forskellige måder af se på verden, fx tysk *Gewölke* – kollektivum, eller *Wolken* – plural, polsk *chmury* – plural; tysk *das Haar* – kollektivum el. singular, polsk *włos* – singular, *włosy* – plural. Men kategorielt kan disse forskelle især afspejles i onomasiologiske kategorier, som findes fx for nomina, verber og adjektiver.

¹ Undersøgt blev kun motiverede ord som synkront tilhører rigsdansk, dvs. uden fremmede elementer. Ordene var allesammen suffigerede substantiver af talesprog (radioen).

Hvis man tager ordet som udgangspunktet, kan man desuden sige, at det især er suffikser, der afspejler forskellige ordfelter på ordannelses-området. Ganske vist kan også sammensætninger, især rektionskomposita gengive et bestemt sprogligt billede, men det er først og fremmest suffikser, der hænger sammen med bestemte ydersproglige områder. En sådan korelation af sproglige tegn med konkrete ydersproglige områder kan man finde især blandt afledninger.

Indtil nu omtales problemet i orddannelses-litteratur meget sjældent. Det gør bl. a. Eichinger, der omhandler adjektivisk inkorporation af possessiv karakter. Den kvasi-anden konstituent af en samdannelse, fx **sigelse* i *taksigelse*, forekommer ikke som selvstændigt ord. Hvis fx dannelser som *einäugig*, *einhändig* er acceptable, men **händig*, **äugig* ikke er, så hænger det – ifølge Eichinger – sammen med konkrete kommunikationsbehov i et sprogsamfund. Ethvert menneske har jo hænder og øjne. Redundant viden, dvs. det, der er karakteristisk for alle, behøver ikke gengives med et ekstra leksem. Af dette perspektiv kan postuleres, at ord, der allerede eksisterer i sproget, er semantisk kendtegn. Hvis man så leder efter et sprogligt verdensbillede af en nation, er det både eksisterende leksemer, der udgør det, og hvide pletter, dvs. redundante steder, dette, som alle ved og som ikke behøver at nævnes ved hjælp af ekstra ord.

Så kan man stille yderligere spørgsmål, fx et som angår afledningers evne til at kategorisere og nævne ydersproglige områder, hvorved også skiftet mellem kategorierne muliggøres, og især spørgsmålet om beskrivelses-metoden. Det synes at være nødvendigt at systematisere alle disse punkter. Her synes prædikats-semantic at give et svar på, hvad der karakteriserer orddannelsesprodukter efter valens af de fraser, de hænger sammen med. Man kan spørge her om denne metode er nødvendig fordi fraser ikke nødvendigvis behøver at betragtes for ækvivalente med leksemer.

Eichinger (2000) understreger, at der ikke er så mange muligheder for at interpretere afledninger som for at interpretere sammensætninger. Det er meget nemmere at sige, hvad det drejer sig om ved afledninger end ved sammensætninger. Afledninger udgør storklasserne, der nemt kan identificeres ved hjælp af tilføjelse af bestemte suffikser. Så er der altså nemmere at skifte fra en kategori til anden og fra en ordklasse til anden. Disse kategorier opstilles efter spørgsmålet om, hvorvidt de er nødvendige for kommunikation. Afledning opfattes som systematisk storklassificering af orddannelses-produkter, som korresponderer med muligheden for at skifte ordklasse. Bortset fra den generaliserende funktion af afledninger nævner Eichinger også deres funktion som understregning af leksikalsk betydning, som gengives af basis.

2. Kan fraser betragtes som ækvivalente med komplekse ord?

Ved dette problem drejer det sig om den såkaldte strid mellem ”syntaktikere” og ”leksikologer” i halvfjerdsene. På den ene side anføres argumenter for, at et komplekst ord og en tilsvarende frase er semantisk ækvivalente. Et ord kan så omskrives til en semantisk tilsvarende frase (Rajnik 1983). Derimod nævner Barz (2005) og Motsch (1977) modsigende argumenter. Ifølge dem har ordet dets egen semantik, underligger nemmere leksikalisering, etablering, forekomst som en enhed, bag disse ting skjuler der sig først dette som man virkelig mener. Velkendt er især forskellige måder at interpretere sammensætninger på, afhængig af konteksten, situationen i teksten, samtalens (kommunikative) situation. En tilsvarende frase er mere eksplicit og entydig og ved de her omtalte fænomener ikke idiomatisk. Jeg tilslutter mig ”syntaktikerne” og mener også, at en frase kan tydeliggøre og ekspliciterer alle ordets betydningsnuancer. Frasen synes at være et godt middel til ordets analyse. Sådan vil jeg også kigge på fraserne, men uden at gøre gennemgribende generativiske studier, der ville bekræfte, at sådan en vision er rigtig. Jeg ville kun udnytte resultater af generative undersøgelser.

3. Om arving af argumenter

Fænomenet argument-arving behandles i Olsen (1986). Her arves argumenter især af verbale baser, der indgår i målafledning eller -sammensætning. Det er især tydeligt ved den såkaldte inkorporation, dvs. ved samannelser og rektionskomposita. I målenhed forekommer der så det afhængige argument, fx *Gesetzgebung*, *Grundsteinlegung*; *Autowäsche*, *Bücherkauf* (her obligatoriske aktanter). Arving af argumenter forekommer der også i de såkaldte suffiksoidannelser, fx *geleeartig*, *puderartig*, *kreisförmig*, *bogenförmig*. Adjektivum er her ubrugeligt uden den første konstituent, så dannelserne af denne slags kan også interpreteres som samannelser.

Eisenberg (2004) fortæller om argument-arving især i forhold til dannelserne på *-er* og *-ung*. Begge to er ofte dobbelttydige, fx *Kaiserjäger* – ‘Jäger von Kaiser’ eller (også muligt) ‘Jäger des Kaisers’, *Beamtenprüfung* – ‘Prüfung des Beamten’ eller ‘Prüfung von Beamten’. I det første tilfælde kan ‘Kaiser’ både være (teoretisk) objekt fra den verbale basis og possessor, i det andet tilfælde kan *Beamte* både være subjekt og objekt.

Ved enkelte verbale afledninger arves altså argumenter fra den verbale basis, fx *der Lehrer seiner Schüler* - ‘der Lehrer lehrt die Schüler’, *der Käufer des Autos* - ‘er kauft das Auto’ osv. I begge tilfælde har vi med nomina agentis at gøre, der afledes af prædikat i den tilsvarende syntaktisk konstruktion. ‘Die Schüler’, eller ‘das Auto’ forekommer i disse

fraser som objekter, men i konteksten af de understregede ord forekommer de som genitiv-attribut.

Så er det muligt at interpretere samtlige afledninger, både enkelte og med frasal basis (samdannelser), suffiksoiddannelser og rektionskomposita afhængig af, hvilken semantisk rolle de har i sætningen og af hvilken aktant fra den tilsvarende syntaktiske konstruktion de afledtes. Konstruktionen kan være verbal, men det kan også dreje sig om nomen eller adjektiv som første aktant. Den semantiske rolle, der spilles af de undersøgte afledninger i sætningen gengives ved hjælp af semantiske termini (i de nævnte eksempler 'agens'), de syntaktiske positioner af sætningsled i den tilsvarende frase – af syntaktiske termini.

4. Et systematiseringsforsøg for afledninger ved hjælp af tilsvarende frasers prædikat- og argumentstruktur

Den nøjagtigste beskrivelse af (polske) afledninger ved hjælp af den tilsvarende prædikat- og argumentstruktur gennemfører Grzegorzycykowa o. a. (red., 1999). Hun støtter sig til Fillmore (1968) og forudsætter tilstedeværelse af en frase ved de motiverede ord. Ordet nævner ét af frasens syntaktiske argumenter, som forholder sig på en eller anden måde til et andet argument af samme frase. Et semantisk argument, der nævnes af vores komplekse ord kaldes 'semantisk rolle' - som 'agens, patiens' eller – almindeligere - 'handlingens subjekt, objekt' osv. På samme måde omskrives det argument, vores komplekse ord forholder sig til.

Så skelner Grzegorzycykowa først og fremmest mellem ordklassen af basis og det argument, vores komplekse ord forholder sig til. Dette giver 'deverbale' motiverede ord, dvs. ord, som er omdannet af et prædikat; deadjektiviske, dvs. omdannede af prædikativ og desubstantiviske, dvs. omdannede af subjekter, objekter osv.

Så forekommer komplekse ord i et bestemt forhold til et andet argument. Man kan få afledninger, som er omdannet af et prædikat ligesom handlingens subjekt, objekt, instrument, sted osv. Ved deadjektiviske afledninger, som omdannes af prædikativ, findes egenskabers bærere. Ved denominale afledninger findes der bl. a. orddannelsesprodukter, der ikke omdannedes af prædikat. Dette fænomen kalder Grzegorzycykowa for 'prædikatets udsletning' (polsk "wyzerowanie predykatu). Her findes forskellige orddannelsesprodukter, som fx af objekter, instrumenter, stoffer omdannede subjektnavne, af subjektet, stoffet osv. omdannede objektnavne, også stednavne, samlebegreb m.m. Først blandt de således opstillede klasser nævnes der konkrete suffikser.

Fig. 1.: Den morfo-syntaktisk-semanticke pyramide efter Blosen et al. (1987)

a	r	g	u	m	e	n	t
I		I		I		I	
(inherent)		(inherent)		(relationelt)		(relationelt)	
morfologisk	inherent		semantisk		syntaktisk		
struktur	størrelse		rolle		aktant		

Eksempler:

1)	<i>Nogen</i>	<i>køber</i>	<i>en vare.</i>
Syntaktiske aktanter:	subjekt	prædikat	akk.-objekt
Semantiske roller:	agens	prædikat	patiens

Afledninger: *køber*: nomen agentis omdannet af prædikat, suffiksafledning på *-er*

køb: nomen actionis omdannet af prædikat, konversion

2)	<i>Nogen</i>	<i>fanger</i>	<i>fisk.</i>
Syntaktiske aktanter:	subjekt	prædikat	akk.-objekt
Semantiske roller:	agens	prædikat	patiens

Afledninger: *fisker*: nomen agentis omdannet af objektet

fiskefanger: nomen agentis omdannet af prædikat som verbalfrase,
samdannelse med suffikset *-er*

fiskeri: nomen actionis/acti omdannet af objektet, suffiksafledning på *-eri*

3)	<i>Nogen</i>	<i>er</i>	<i>skøn.</i>
Syntaktiske aktanter:	subjekt	prædikat	prædikativum
Semantiske roller:	agens	prædikat	egenskab

Afledninger: *skønhed*: nomen essendi (i sekundær betydning fx om et menneske) omdannet af prædikativum, suffiksafledning på *-hed*

5. Et forsøg af en beskrivelse af danske afledninger ved hjælp af denne metode

Nogle tyske og polske eksempler:

- *Fechter* – 'jmd., der ficht' – nomen agentis omdannet af prædikat (habituell – sml. Fleischer/Barz 1995), polsk *szermierz* – nomen agentis omdannet af sportdisciplin (eller omvendt), i polsk findes her ingen motiverende verber
- *Finder* – 'jmd., der etw. findet' – nomen agentis omdannet af prædikat (okasionell), polsk *znalazca*
- *Fahrer* – 'jmd., der (etw.) fährt' – nomen agentis omdannet af prædikat (profession. / habit.), polsk *kierowca*
- *Schreiber* 'jmd./etw., der/das etw. schreibt' – nomen agentis/instrumenti omdannet af prædikat (professionell / habituell / okasionell), polsk *pisarz*
- *Helfer* 'jmd., der jdm. hilft' – nomen agentis omdannet af prædikat (professionell / habituell / okasionell), polsk *pomocnik*
- *Musiker* – 'jmd., der Musik spielt' – nomen agentis omdannet af prædikativ/objekt (professionel / habituel), polsk *muzyk*
- *Gärtner* – 'jmd., der im Garten arbeitet / den Garten anbaut' – nomen agentis omdannet af adverbial / objekt (professionel / habituel), polsk *ogrodnik*

5.1. Udvalgte eksempler i dansk:

deverbale nomina

nomina actionis/acti:

suffiks -else

betingelse - nomen actionis/acti omdannet af prædikat

uddannelse - nomen actionis/acti omdannet af prædikat

forståelse – nomen actionis/acti omdannet af prædikat, jf. 'at forstå ngn./ngt.'

indflydelse - nomen actionis/acti omdannet af prædikat

fornemmelse - nomen actionis/acti omdannet af prædikat

afgørelse - nomen actionis/acti omdannet af prædikat

oplevelse – nomen actionis / acti omdannet af prædikat

bestemmelse - nomen actionis/acti omdannet af prædikat

nomina resultativa:

suffiks -ning

opredning – nomen resultativum omdannet af prædikat

oprejsning - nomen resultativum omdannet af prædikat

samdannelser, suffiks -else:

frigørelse – nomen actionis / acti omdannet af verbalfrase, samdannelse, jf. 'at gøre sig fri'

tilgivelse – nomen actionis / acti omdannet af prædikat som verbalfrase, jf. ´at tilgive synder`,
samdannelse

suffiks -ing

indvandring - nomen actionis/acti omdannet af prædikat, jf. ´at vandre ind i LOC`
udvikling - nomen actionis/acti omdannet af prædikat, jf. ´at udvikle sig`
forbedring - nomen actionis/acti omdannet af prædikat, jf. ´at forbedre ngt.`
erfaring – - nomen actionis/acti omdannet af prædikat, jf. ´ngn. erfarer ngt.` , osv.
løsning - nomen actionis/acti omdannet af prædikat
forklaring – nomen actionis / acti omdannet af prædikat
afklaring - nomen actionis/acti omdannet af prædikat
stemning - nomen actionis/acti omdannet af prædikat
udvikling - nomen actionis/acti omdannet af prædikat
vurdering - nomen actionis/acti omdannet af prædikat
beretning - nomen actionis/acti omdannet af prædikat
beslutning - nomen actionis/acti omdannet af prædikat
forandring - nomen actionis/acti omdannet af prædikat
udvikling - nomen actionis/acti omdannet af prædikat

nomina agentis: suffiks -er

(fra transitive verber)

vælger – nomen agentis omdannet af prædikat, jf. ´at vælge ngn./ngt.`
forbruger - nomen agentis omdannet af prædikat
leder – nomen agentis / instrumenti omdannet af prædikat
slagter – nomen agentis omdannet af prædikat

(fra intransitive verber)

forsker – nomen agentis omdannet af prædikat
indvandrer – nomen agentis omdannet af prædikat, jf. ´ngn. vandrer ind`
formidler – nomen agentis omdannet af prædikat
flygtning – subjektnavn omdannet af prædikat, jf. ´en som flygter`

nomina instrumenti: (suffiks -er)

(beton)blander – nomen instrumenti omdannet af prædikat

nomina actionis/acti/agentis

suffiks -ning

besætning – nomen actionis / acti / agentis / kollektivum omdannet af prædikat

suffiks -else

bevægelse – nomen actionis / acti / agentis omdannet af prædikat

nomina actionis/acti/rei

suffiks -hed

virksomhed – nomen actionis / acti / rei omdannet af prædikat

suffiks -i

maleri - nomen actionis/acti/rei omdannet af prædikat

nomen actionis/agentis (suffiks -else)

ledelse – nomen actionis / agentis / kollektivum omdannet af prædikat

nomen acti/rei (suffiks -else)

betændelse – nomen acti / rei omdannet af prædikat ell. adverbial, jf. ´ngt. er betændt`

nomen actionis/acti/abstraktum (suffiks -else)

opfattelse – nomen actionis/acti/ abstraktum omdannet af prædikat, jf. ´at opfatte ngt.`

deadjektiviske nomina

beboernavne

suffiks -er

tysker – beboernavn omdannet af prædikativum ell. af stednavnet, jf. ´at være tysk` ell. ´at bo i Tyskland`

nomina kollektiva:

suffiks –hed:

myndighed – kollektivum omdannet af prædikativum, jf. ´at have myndighed over for nogen`

offentlighed – kollektivum omdannet af prædikativum, jf. ´ngt. er offentligt`

menneskehed – kollektivum omdannet af subjekt / prædikativum, jf. ´det er et menneske`

suffiks –skab:

fællesskab – kollektivum, nomen qualitatis omdannet af prædikativum, jf. ´at være fælles`

nomina essendi (abstrakte tillægsord):

suffiks: -hed

hemmelighed – nomen essendi omdannet af prædikativum, jf. ´ngt. er hemmeligt`

vigtighed – nomen essendi omdannet af prædikativum, jf. ngn./ngt. er vigtig(t)

nyhed – nomen essendi omdannet af prædikativum, jf. ´ngn./ngt. er ny(t)`

mulighed – nomen essendi omdannet af prædikativum, jf. ´ngt. er muligt`

mangfoldighed – nomen essendi omdannet af prædikativum, jf. ´ngt. er mangfoldigt`

opmærksomhed – nomen essendi omdannet af prædikativum, jf. ´ngn. er opmærksom`

virkeligheden – nomen essendi omdannet af prædikativum ell. adverbial, jf. ´ngt. er/sker virkeligt`

suffikset -skab

kendskab - nomen qualitatis omdannet af prædikativum, jf. ´ngn./ngt. er kendt`

denominale nomina

subjektnavne omdannet af objekter: suffiks –er

fisker – nomen agentis omdannet af objekt, jf. ´en som fanger fisk`

synder – nomen agentis omdannet af objekt, jf. ´begå synder`, el. af prædikat, jf. ´at synde`

beboernavne

suffiks -ing

udlænding – subjektnavn omdannet af adverbial, jf. 'en som kommer fra udlandet'

nomina kolektiva: suffiks -ing

befolkning – kollektivum omdannet af prædikat, jf. 'at befolke + LOC'

suffiks -dom

kristendom – kollektivum, omdannet af prædikativum, jf. 'at være kristen'

nomina actionis/acti omdannet af nomina

suffiks -i

fiskeri – nomen actionis/acti omdannet af objekt, jf. at fange fisk (sml. fig. 1)

Litteratur

Bakken, Kristin (1995) Leksikalisering av gammelnorske sammensetninger: *Nordiske studier i leksikografi* III:27-35.

Barz (2005): *Die Wortbildung: Die Grammatik*. Mannheim, Leipzig, Wien, Zürich: Dudenverlag

Blosen, Hans et al. (1987) *schwer und schwierig in der Bedeutung 'difficilis'*. Ein Modellfall für die Beschreibung synonyme Adjektive (= Germanische Bibliothek: Reihe 4, Untersuchungen). Heidelberg.

Carstensen, Astrid / Fredsted, Elin / Kühl, Karoline (2005) Projekt: Divergerende sprogbrug hos unge og bilingvale: Peter Widell og Mette Kunø (Hrsg.): *10. Møde om Udforskningen af Dansk Sprog*. Århus:113-122.

Donalies, Elke (2005) *Die Wortbildung des Deutschen. Ein Überblick* (= Studien zur Deutschen Sprache. Forschungen des Instituts für Deutsche Sprache 27). Tübingen.

Eichinger, Ludwig M. (2000) *Deutsche Wortbildung. Eine Einführung* (Narr Studienbücher). Tübingen.

Eisenberg, Peter (2004) *Grundriss der deutschen Grammatik*. Band 1: Das Wort. Stuttgart, Weimar.

Erben, Johannes (2006) *Einführung in die deutsche Wortbildungslehre* (= Grundlagen der Germanistik 17). Berlin.

Fleischer, Wolfgang / Barz, Irmhild (1995) *Wortbildung der deutschen Gegenwartssprache*. Tübingen.

Fillmore (1971) Plädoyer für die Kasus: *Kasustheorie*.

Grzegorzczkova, Renata u. a. (red., 1999) *Gramatyka współczesnego języka polskiego. Morfologia*. Warszawa.

Gudiksen, Asgerd (1993) Suffikset -vorn i de danske dialekter: *Danske Folkemål* 35. København.

Gudiksen, Asgerd (1997) *-et-afledninger i dansk med hovedvægt på de danske øsmål*. København.

Gudiksen, Asgerd (2000) Er orddannelse forudsigelig?: *Nydanske Studier* 26-27:197-223.

Gudiksen, Asgerd (2001) Orddannelse ved analogi: *8. Møde om Udforskningen af Dansk Sprog*. Århus:113-121.

- Hansen, Aage (1967) *Moderne dansk*. København.
- Hansen, Erik (1984) *Dæmonernes port*. København.
- Linke, Angelika u. a. (1991): *Studienbuch Linguistik* (Reihe Germanistische Linguistik 121, Kollegbuch). Tübingen.
- Motsch, Wolfgang (1977) Ein Plädoyer für die Beschreibung von Wortbildungen auf der Grundlage des Lexikons:180-202.
- Motsch, Wolfgang (2004) *Deutsche Wortbildung in Grundzügen* (= Schriften des Instituts für Deutsche Sprache 8). Berlin, New York.
- Nilsson, Gunvor (1993) *Aktig-ord förr och nu. En historisk-semantisk studie av aktig-avledningar i svenskan*. Uppsala.
- Olsen, Susan (1986) *Wortbildung im Deutschen. Eine Einführung in die Theorie der Wortstruktur* (= Kröners Studienbibliothek, Band 660). Stuttgart.
- Porzig, Walter (1950) *Das Wunder der Sprache*. Bern.
- Rajnik, Eugeniusz (1983) Unfeste substantivische Zusammenbildungen im Deutschen und Dänischen: *Zeszyty Naukowe Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Gdańskiego*. *Studia Scandinavica* 6:71-105.
- Rajnik, Eugeniusz (1987) *Tautonyme Personenbezeichnungen im Dänischen und Polnischen. Eine kontrastive Studie* (= Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu im Adama Mickiewicza w Poznaniu. Seria Filologia Skandynawska 7). Poznań.
- Rajnik, Eugeniusz (1989) Tautonyme præfiksale personbetegnelser i dansk og polsk: Peter Widell og Mette Kunøe (udg.): 2. *Møde om Udforskningen af Dansk Sprog*. Århus: 282-286.
- Stopyra, Janusz (2003) Dänische substantivische Derivate und ihre deutschen Parallelen im Dansk-Tysk Ordbog. Gyldendal 1999 (11. Ausgabe): *Symposium i leksikografi*. Tübingen:145-153.
- Stopyra, Janusz (2006) Duńskie derywaty przymiotnikowe i ich niemieckie odpowiedniki w *Dansk-Tysk Ordbog* Egona Borka: *Dzienniki WTN*, Wrocław:39-47.
- Togeby, Ole (2003): *Fungerer denne sætning? Funktionel dansk sproglære*. København.

Eksemplerne stammer fra Danmarks Radio:

- DR: P1, den 10.10.2004, kl. 17:32 – 17:44, 18:07 – 18:23 (om den amerikanske valg)
- DR: P1, den 1.11.2004, kl. 19:10 – 19:13 (om fiskeri)
- DR: P1, den 4.12.2004, kl. 14:10 – 14:29 (om reklamerne)
- DR: P1, den 5.11.2005, kl. 20:27 – 20:55 (Slaraffenland)
- DR: P1, den 28.11.2005, kl. 21:18 – 21:30 (om kirken i den forhenværende DDR)
- DR: P1, den 3.12.2005, kl. 20:25 (Slaraffenland)
- DR: P1, den 18.01.2006, k. 20:40 (om landbrug)